

16 януари 2020 - Ден на растителнозащитника

Автор(и): Растителна защита
Дата: 20.01.2020 Брой: 1/2020

Защити растенията - защити живота!

Аграрният университет в Пловдив, емблемата на българското земеделие, по традиция бе домакин на поредния празник на растителната защита у нас.

Този професионален празник направи изключение от правилото. Премина в строго делови порядък. Поводът за тази нагласа на присъстващите в тържествената зала на университета - служители от БАБХ и ОДБХ, сектор "Растителна защита", научни работници и преподаватели, специалисти, представители на индустрията и бизнеса, студенти, е от сериозно естество. С резолюция на ООН **2020 г. бе обявена за Международна година на растителното здраве.**

България в качеството на договаряща страна на Международната конвенция за растителна защита се включва активно в тази широко форматна инициатива. Николай Роснев, зам.изпълнителен директор на БАБХ, сектор "Растителна защита", стартира националната информационна кампания **"Защити растенията - защити живота"**. Акцентът на тази мащабна проява е повишаване информираността на обществото и политическата класа за растителното здраве и значението му за постигане на устойчиво земеделие, опазване на околната среда и стимулиране на икономическото и

търговското развитие. На следващо място: насърчаване на усилията за опазване на растителното здраве в светлината на глобалната търговия, растящото движение на стоки, измененията на климата и новите рискове от инвазията на нови вредители.

Гаранция за успеха на този проект, според мнението на бранша, ще бъде политическата подкрепа. Растителната защита като незаобиколим фактор се нуждае от достатъчно финансови ресурси за развитие и модернизация на фитосанитарния капацитет, за приложение на политики и системи за поддържане на висок здравен статус на отглежданите култури.

Проф.Христина Янчева, ректор на Аграрния университет в Пловдив, информира професионалната аудитория за някои аспекти от Европейската "зелена" сделка, наскоро представена официално от новата Европейска комисия. Това е стратегически проект, чиято цел е изключително амбициозна - Европа да се превърне в първия континент без въглеродни емисии, независима от климатичните турбуленции и промените в климата и фитосанитарната среда. В тази мега формула за бъдещата устойчивост земеделието е в "окото на бурята", център на особено внимание, главният отговарящ за структурирането на висококачествена хранителна верига. Растителната защита, без каквото и да било съмнение, е лимитиращ фактор за управление на рисковете и производството, за гарантиране здравния статус на земеделските култури, за подобряване на неговия екологичен профил.

Националната конференция на тема **Растителното здраве - нови заплахи и превенция, бе очакваният с подчертан интерес финал на този** професионален празник. Лектори на форума бяха Мария Томалиева, гл.експерт в дирекция "РЗ и ККППЗ" на БАБХ, проф Оля Караджова от ИПАЗР "Н.Пушкарров", Нели Йорданова, ген.директор на АРИБ, проф.Румен Томов от ЛТУ в София и проф.Вили Харизанова, декан на факултета по растителна защита и екология на АУ в Пловдив.

Презентациите очертаха няколко важни тенденции. В реален план световното земеделие ще се развива в силно динамична среда - неблагоприятни климатични и фитосанитарни промени, намаляващ обем на земеделската земя. В тази твърде сложна обстановка до 2050 година производството трябва да бъде увеличено с 50 %, защото населението на Земята след 30 години ще надхвърли цифрата 10 млрд. "Зеленият" континент Европа има още по-амбициозни цели - интензивно, устойчиво, растящо земеделско производство, с максимално висок екологичен статус! В контекста на тази супер активност растителната защита от нова генерация, с нов идеен заряд и дългосрочна визия, е в предния отряд на тази мащабна трансформация. Характеристиката на прецизното земеделие, моторът на третата "зелена" революция, която стартира на Стария континент, включва радикални промени във философията на растителната защита, генерира нови идеи. В ход са визионерски мисии и формати, фундаментални откривателски проекти и начинания. Корпоративните инженерингови структури на мултинационалните компании от агрохимическата и семенарската индустрия и всички водещи научни центрове в Европа и по света са на "бойна" нога. Дигитализацията на основни дейности, свързани с добрите практики в прецизното земеделие, изграждане на сателитни системи за предупреждение, диагностика и превенция, дефиниране на решения за интервенция, създаване на активни бази за формулиране на пестициди с непознати досега активност и спектър на действие. Селекция на земеделски култури, включваща креативни техники, вкл.геномен трансфер, за постигане на изключително висока устойчивост срещу биотични и абиотични фактори. Забележете - растителната защита от ново поколение вече "тръгва" към полето! Скоро ще станем свидетели на технологични пробиви с неподозирано висок ефект. Само един от "куриозните" примери, цитиран от проф.Вили Харизанова. Едно от направленията в създаването на ново поколение инсектициди, е продуктът да не убива, а да манипулира неприятеля. По този начин няма да бъде нарушавано биологичното равновесие в агроценозата.

Какво трябва да бъде поведението на българската растителна защита в тази свръх активна обстановка? Откривателският ѝ капацитет е кръгла нула. Остава единствено възможният ход - да изберем най-доброто в света, да осъществим трансфер и да го внедрим. За постигане на тази сравнително скромна цел безспорно е нужна политическа подкрепа, административен капацитет, експертиза и професионални компетенции.

Каква е действителността у нас? В момента политическата класа и ръководството на аграрното министерство не проявяват кой знае какъв интерес към темата. Това неглежиране стопира изработването и разписването на необходимите законови регулации. Административният капацитет на сектор "Р.З", под похлупака на БАБХ, е под критичния минимум. Професионалните компетенции на земеделските производители у нас по актуалния въпрос - защита на производството от вредители, са много ниски, защото агрономическото присъствие на полето или го няма, или е инцидентно. Единственият светъл лъч на фона на тази нерадостна картина сякаш е Факултетът по растителна защита и агроекология на АУ в Пловдив. Неговата научна експертиза е на много високо ниво, според всички оценки на акредитивните органи на министерството на науката и образованието. Друг е въпросът защо тези агрономи, получили висок клас образование, не се забелязват на полето.

Зелена революция

В Европа е в ход третата "зелена" революция. ЕС влага колосален идеен и икономически ресурс за нейния успех още в настоящия програмен период 2020-2025 година. България би трябвало да е силно заинтересована да бъде част от този хоризонт, от тази перспектива. "Зелените" идеи могат да намерят почва за развитие и у нас.

В исторически план - 114 години след началото, поставено с Указ на княз Фердинанд, нашата растителна защита е имала постижения, позиции и авторитет, ценени извън пределите на страната. Политическата конюктура успя да ги зачертае от европейската карта. Днес ситуацията е благоприятна, налице са всички обстоятелства да се върнем там. Ще се случи ли това? Зависи от волята на управляващите. А това е крайно несигурно, като се има предвид, че дори с отсъствието на политици и администратори от най-ниските етажи на властта на професионалния празник на растителната защита бе демонстриран (за кой ли път) феноменалният български синдром - липса на рационалност, дефицит на прагматичност!